

SLOVNÍK ODBORNÝCH VÝRAZOV

alla prima – (tal.) maľba bez technickej prípravy, zvyčajne tiež definitívne dokončená

asambláž – spôsob maľby, pri ktorom sa do farebnej vrstvy komponujú rozličné trojrozmerné artefakty, takže obraz, ktorý vznikne, je kombináciou maľby a reliéfu

asfaltová maľba – používanie roztoku asfaltu ako hnedej lazúry (najmä v 19. storočí)

bozzetto – (tal.) prvý výtvarný návrh plastiky, obyčajne v zmenšenej mierke, v ktorom umelec zachytáva svoju predstavu

cartapesta – (tal.) kašírovacia hmota z rozmočeného glejného papiera (pozri papiermaché)

dérempe – (fr.) výraz pre maľbu do mokrého. Termín sa používa pri gvašovej a akvarelovej maľbe

gesso – (tal.) sadrový podklad, niekedy sa tento termín používa na označenie tlačených a reliéfnych podkladov tabuľovej maľby

gouttes d'eau – (fr.) kvapky vody, označuje sa tak druh rukopisu, ktorý tvoria drobné dotyky štetca, zanechávajúceho kvapkovitú stopu

guazzo – (tal.) termín pre gvaš

chiaroscuro – (tal.) výraz pre temnosvit, maľbu ostro striedajúcu svetlo a tieň, niekedy sa takto označuje maľba v monochrómných šedých odtieňoch

chryzografia – maľba práškovým zlatom suspendovaným v spojive, alebo aj iným kovom simulujúcim zlato. Technika, ktorá sa používa najmä v knižnej maľbe

imprimatura – izolačná vrstva z tenkej vrstvy farby, ktorej účelom je vhodná optická úprava podkladu

inkarnát – pletový odtieň

inkrustácia – farebná výzdoba plôch vykladaním rôznofarebnými materiálmi (kameň, štika, kovy), inkruštný štýl – technika pompejských malieb, ktoré takto napodobujú skutočnú inkrustáciu

intonako – (tal.) termín pre jemnú omietku, v nástennej maľbe podklad farebnej vrstvy

kartón – označenie prípravnej kresby na papieri, zvyčajne realizovanej v rovnakej mierke ako budúca maľba. V nástennej maľbe a sgrafite slúži kartón súčasne na prenos kresby ako pauza

kolorit – farebnosť predmetu alebo obrazu, základná farebná skladba diela

lazúra – priehľadná farebná vrstva

lister – lesklý irisujujúci povlak na skle a keramike, zvyčajne z vyredukovaných kovových solí

musívne zlato – prášková zliatina cínového bronzu, nahrádzajúca zlatú farbu

pietra dura – (tal.) mozaika z nepravidelných kamenných doštičiek (napr. z rôznofarebných mramorov), ktorej povrch sa leští do vysokého lesku (niekedy sa označuje ako florentská mozaika)

polóny – prechody medzi svetlami a tieňmi, ktoré sa tvoria lomenými farebnými tónmi

puncovanie – úprava reliéfneho sadrového podkladu (gessa) kovovými tlačidlami

papiermaché – (fr.) kašírovacia hmota z papiera

pastiglia – (tal.) reliéfny nános podkladu, buď ako vytlačované ornamentálne pozadie alebo voľne modelovaný, hojne sa používal v tabuľovom maliarstve trecenta a quattrocenta

pauza – prenos prípravnej kresby z kartónu na podklad maľby, realizuje sa buď technikou rytia (napr. do mäkkej omietky), alebo prefukávaním jemného dreveného uhlia cez perforované línie kresby (pozri spolvero alebo poncif)

podkresba – kresba priamo na podklad, rozvrhujúca a fixujúca kompozíciu

pentimenti – (tal.) presvitanie spodných premaľovaných miest maľby alebo kresby vrchnými vrstvami. Obyčajne je to spôsobené úbytkom krycej mohutnosti farebnej vrstvy v dôsledku starnutia spojiv, všeobecne je to označenie pre všetky autorské zmeny v maľbe

pointillé – (fr.) označenie rukopisu, dôsledne používajúceho bodkové dotyky štetca

poncif – (fr.) výraz pre prenos pauzy zaprašovaním perforovanej kresby

rezerváz – vykrývacia technika (spôsob negatívnej kresby alebo vynechávanie miest v lokálnom tóne maľby izoláciou ľahko rozpustnou a odstrániteľnou látkou)

rezináty – zlúčeniny ťažkých kovov s prírodnými živcami, najbežnejšie sú rezináty medi, tvoriace modrozelené lazúry

scagliolová technika – inkruštná farebnou štukovou hmotou alebo umelým mramorom nahrádzajúca inkruštnú prírodnými kameňmi (pietra dura)

šeps – termín pre olejovokriedový podklad, niekedy označenie podkladu maľby na plátne všeobecne

sfumato – (tal.) spôsob šerosvitnej maľby, pri ktorom sú obrysy a tvary obklopené mäkkým dymovým oparom, všeobecne označenie pre mäkké tieňové prechody

sinopia – (tal.) názov pre podkresbu odvodený z názvu prírodného okru (sinope), ktorým sa v stredoveku podkresba obyčajne robila

spolvero – (tal.) pozri pauza alebo poncif

valéry – farebné odstupňovanie lokálneho tónu primiešaním čiernej alebo bielej farby

verdaccio – (tal.) výraz pre základný tón podmaľby obyčajne okrového až olivového odtieňa, používaný najmä v trecente

